Ankenævnet for Forsikring

Den 3. juni 2015 blev i sag nr. 86825:

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx

mod

Topdanmark Forsikring A/S
Borupvang 4
2750 Ballerup

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikringstageren har retshjælpsforsikring i Topdanmark Forsikring A/S. Hun klager ved sin advokat over, at selskabet har afvist at yde tilsagn om retshjælpsdækning til en sag om personskade i forbindelse med et færdselsuheld.

Selskabet har afvist at yde dækning til sagens førelse med henvisning til, at der ikke er rimelig grund til at føre sagen.

Det fremgår af sagen, at klageren var impliceret i et færdselsuheld den 10/11 2003, hvor hun på cykel kolliderede med et motorkøretøj forsikret i et andet selskab. Modpartens selskab anerkendte erstatningspligten, men afviste at udbetale erstatning for personskade, idet det blev anført, at der ikke var årsagssammenhæng mellem færdselsuheldet og de af klageren anførte gener i form af smerter i lænderyggen.

Klageren ønskede derfor at udtage stævning mod modpartens selskab med påstand om, at det skulle anerkende hendes personskadeerstatningskrav. Da selskabet afviste meddele forhåndstilsagn om retshjælpsdækning til førelse af sagen, indbragte hun sagen for nævnet, der i kendelse 73034 af 6/10 2008 bl.a. udtalte:

> "Nævnet udtaler:
> Med de af selskabet anførte begrundelser finder nævnet på det foreliggende grundlag ikke anledning til at kritisere, at selskabet har afvist at yde forhåndstilsagn om retshjælpsdækning.

Herefter, og idet det af klagerens advokat anførte ikke findes at kunne føre til et andet resultat,

b e s t e m m e s :

Klagen kan ikke tages til følge."

Sagen blev efterfølgende anlagt ved domstolene, hvorefter klageren på ny søgte om retshjælpsdækning. Selskabet fastholdt afvisningen, og sagen blev igen indbragt for nævnet, der i kendelse 81510 af 14/12 2011 bl.a. udtalte:

"Nævnet udtaler:
Siden nævnet traf afgørelse i sag nr. 73.034, foreligger der den nye udvikling i sagen, at der foreligger en aktuel tvist, men nævnet finder fortsat, at der ikke er det fornødne grundlag for at føre proces.

Derfor

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold."

Under sagens behandling for byretten anførte modparten, at klagerens krav var forældet, og dette spørgsmål blev udskilt til særskilt behandling. Byretten fandt, at kravet var forældet, og spørgsmålet blev anket til landsretten, der ved dom af 30/1 2013 fandt, at klagerens eventuelle krav ikke var forældet, og det fremgår bl.a.:

"På baggrund af oplysningerne om færdselsuheldets karakter og det fald, som [klageren] var udsat for i den forbindelse, de tilkendegivelser hun har modtaget fra lægerne, herunder om, at der ikke umiddelbart kunne konstateres nogen skader, udviklingen i hendes sygefravær og de forklaringer, der er afgivet i sagen, finder landsretten ikke grundlag for at fastslå, at der på noget tidspunkt før den 13. januar 2004 har foreligget omstændigheder, der gjorde, at hun vidste eller burde vide, at hendes tilstand ikke ville blive bedre men i stedet i den efterfølgende periode ville medføre yderligere sygefravær og til sidst permanent sygemelding. Dermed hverken vidste eller burde hun på dette tidspunkt have vidst, at hun ville kunne få krav på erstatning fra indstævnte for midlertidige tab eller at færdselsuheldet havde medført eller måtte forventes at medføre et varigt mén og varigt tab af erhvervsevne. Forældelse af hendes eventuelle krav har således været suspenderet i hvert fald frem til den 13. januar 2004, og da sagen er anlagt den 13. januar 2009, er hendes eventuelle krav på erstatning for midlertidige tab for perioden efter den 13. januar 2004 samt eventuelle krav på erstatning for varigt mén og tab af erhvervsevne ikke forældede, jf. herved forældelseslovens § 30, jf. § 3, stk. 2. Landsretten tager herefter [klagerens] påstand til følge som anført nedenfor.

Spørgsmålet om sagsomkostninger afgøres af byretten i forbindelse med sagens afslutning.
…

Byrettens dom ophæves, og sagen hjemvises til fortsat behandling ved byretten.

Spørgsmålet om sagsomkostninger afgøres af byretten i forbindelse med sagens afslutning."

Sagen havde tidligere været forelagt Retslægerådet, og den 14/11 2013 besvarede Retslægerådet supplerende spørgsmål, og det fremgår bl.a.:

"Spørgsmål 18:
Under sagens hidtidige behandling ved domstolene har der været afgivet vidneforklaringer om, at sagsøger har klaget over smerter straks efter fra ulykken og fortsat med vekslende intensitet, men ikke med nogen perioder uden symptomer eller med kun få symptomer. Kopi af udskrift af domsbogen fra [byretten] vedlægges.

Hvis dette forløb med akut- og brosymptomer lægges til grund, må den smertetilstand, der er udløst tidsmæssigt i forbindelse med ulykken og siden har stået på, sandsynligt anses for forvoldt eller udløst af faldtraumet den 10. januar 2003?

Spørgsmålet er hypotetisk, og Retslægerådet henviser til tidligere besvarelser.
...
Spørgsmål 20:
Retslægerådet bedes oplyse, om et fald ned på siden/hoften fra cykel, som det i sagen, kan forvolde eller udløse en smertetilstand, eventuelt som følge af en forstuvning/påvirkning af SI-leddet?

Ja.

Spørgsmål 21:
Finder Retslægerådet, at sagsøger har udviklet en kronisk smertetilstand?

I bekræftende fald kan der peges på andre mere sandsynlige smerter, der har udløst tilstanden, end de smerter der er opstået efter faldtraumet den 10. januar 2003?

Besvarelsen bedes begrundet.

Ja, det finder Retslægerådet, idet der uden kendt, specifik årsag angives kroniske smerter.
...
Spørgsmål 23:
Selv om et kronisk smertesyndrom måtte anses også at være betinget af en særlig disponering eller følsomhed hos den enkelte skadelidte med baggrund i tilgrundliggende psykosociale årsager, kulturelle forhold m.v., bedes Retslægerådet oplyse, om udløsningen af et kronisk smertesyndrom forudsætter en fysisk påvirkning/en smerteudløsende grund?

I bekræftende fald kan faldtraumet den 10. januar 2003 og smerterne opstået herved være den smerteudløsende grund til udviklingen af sagsøgers kroniske smertesyndrom?

Kroniske smertetilstande kan udvikles ofte i efterforløbet af en akut smertetilstand. I visse tilfælde er det ikke muligt at påvise den umiddelbare udløsende årsag til en kronisk

smertetilstand. For så vidt angår smertetilstanden hos sagsøger er oplysningerne for usikre til, at Retslægerådet med sikkerhed kan udtale sig om en eventuel årsagsvirkning af faldtraumet den 10.01.03 og det efterfølgende smertesyndrom, jævnfør sagens bilag 19.
...
Spørgsmål A:
Er det korrekt forstået at Rådet er af den opfattelse at sagsøger ved uheldet den 10. januar 2003 pådrog sig følgende skader:

- Slog højre fod
- Slog venstre side af bækkenet

Ja.
...
Spørgsmål C:
Har skaden i form af 'slog venstre side af bækkenet' efter Rådets opfattelse medført blivende gener af nogen som helst art og i givet fald da hvilke?

Det ønskes med andre ord oplyst om uheldet den 10. januar 2003 lægefagligt bedømt kan forklare sagsøgers persisterende og svært invaliderende symptomer svarende til korsben og/eller bækken (se svar på spørgsmål 16 - der er lokaliseret en smertetilstand omkring det venstre bækkenled, mellem korsben og bækken).

Retslægerådet bedes begrunde sit svar samt om muligt angive graden af sandsynlighed.

Det mener Retslægerådet ikke, at skadens art kan.
...
Spørgsmål F:
Der er i sagens akter samt af sagsøger selv beskrevet sygemeldingskrævende forværring i januar 2005 idet der indtil da kun havde været sporadisk kortvarigt sygefravær (ifølge sagens bilag 27, 19 dage i 2003, 36 dage i 2004 samt 6 dage i 2005 indtil langtids-sygemeldingen pr. 17. januar 2005). Sagsøger blev 'permanent' sygemeldt i januar 2005 sådan at forstå, at hun ikke siden er kommet tilbage til arbejdsmarkedet.

Finder Retslægerådet, at den beskrevne forværring med deraf følgende sygemelding den 17. januar 2005 er forårsaget af de skader med eventuelle varige følger sagsøger pådrog sig ved uheldet den 10. januar 2003?

Nej."

Retslægerådet fremkom den 21/3 2014 med besvarelse på yderligere spørgsmål, og det er bl.a. anført:

"Spørgsmål 26:
Hvis det forudsættes, at sagsøgers smerter/gener, fra lænderyggen/korsbenet opstod inden for de første dage efter ulykken den 10. januar 2003, er det så sandsynligt, at ulykken er årsag til sagsøgers smertetilstand?

En af forudsætningerne for en sammenhæng imellem traumet og efterfølgende symptomer er, som anført i svar på spørgsmål 25, den nøje tidsmæssige sammenhæng. Men når det drejer sig om meget hyppige symptomer i befolkningen så som lænderygbesvær, er den 'nøje tidsmæssige sammenhæng' ikke nogen tilstrækkelig begrundelse, idet sådanne

lænderygsymptomer kan have andre årsager. Det er således Retslægerådets opfattelse, at smerter inden for de første dage efter ulykken 10.01.03, er en nødvendig, men ikke en tilstrækkelig forudsætning for, at ulykken er årsag til sagsøgers smertetilstand."

Ved mail af 17/9 2014 til selskabet anmodede klagerens advokat på ny om retshjælpsdækning til at føre sag, idet han bl.a. anførte:

"Jeg har tidligere - flere gange - ansøgt selskabet om retshjælp til denne retssag, men har fået afslag senest fordi selskabet, jfr. nedenstående email af 12.12.11 ikke mente min klient havde rimelig grund til proces - retten ... dom var i orden og ikke ukorrekt. Selskabet ville dog se på sagen igen, hvis sagen mod forventning ville få et andet udfald i ... Landsret.

Sagen - der pga. sagens tilrettelæggelse ved byretten kun gjaldt forældelse - blev anket, og ... Landsret ændrede byrettens dom, jfr. vedhæftede udskrift af dombogen for ... Landsret.

Jeg antager derfor nu at selskabet anerkender at have været ukorrekt ved vurderingen af rimelig grund for så vidt angår sagen ved byretten og ankesagen, og at afslaget derfor var ubeføjet. Bekræftelse på retshjælp til den første sag ved by- og landsret imødeses.

Sagen er fortsat, jfr. ... Landsret dom om hjemvisning. Der er indhentet yderligere udtalelser fra Retslægerådet der vedhæftes. Rådet afgør faktum - hvornår genen er opstået (i øvrigt ukorrekt fordi det allerede på skadestuesedlen under klager angives at der klages over lændesmerter), hvilket ikke er Rådets kompetence, hvilket jeg har påtalt overfor Rådets formand, der ikke er uenig. Bevis omkring, hvornår genen er opstået har endvidere været genstand for sagens behandling ved byretten, hvor forklaringerne var at der straks var gener. Det var baggrunden for byrettens dom om at så havde forældelse ikke været suspenderet, jfr. nærmere dommens præmisser. Dommen fastslår derfor - i hvert fald indirekte, at der er tidsmæssig sammenhæng, hvilket er blevet et afgørende spørgsmål for om der er årsagssammenhæng eller ej. Brevet til Rådets formand vedhæftes.

Sagen er pt. verserende ved Arbejdsskadestyrelsen, jfr. begæring af 22. april 2014 som vedhæftes. Sagen er berammet til medio feb. 2015 til HF."

I selskabets brev af 2/10 2014 til klagerens advokat afviste selskabet dækning, idet det bl.a. blev bemærket:

"**Vi finder fortsat ikke, at sagen er rimelig at føre**
Vi skal henvise til, at det fremgår af vores kundes vilkårs § 2 stk. 2 og 3, at Topdanmark både har ret og pligt til at give udtryk om sagens rimelighed.

Dertil skal du i den forbindelse være opmærksom på, at forsikringen ikke dækker omkostninger, som ikke er afholdt med rimelig grund, fx fordi sikrede ikke skønnes at have rimelig grund til at føre sagen, eller fordi disse ikke står i rimeligt forhold til sagens genstand, se venligst vilkårenes § 5 stk. 1.

Vi har allerede første gang den 1. november 2007 afvist sagen med henvisning til, at det ikke er dokumenteret, at der er tale om årsagssammenhæng mellem vores kundes gener og ulykken jf. vilkårenes § 5, stk. 1.

At landsretten nu vurderer at sagen ikke er forældet ændrer derfor ikke på, at der fortsat ikke i sagen er tale om lægelige bilag som dokumenterer, at der er tale om årsagssammenhæng mellem vores kundes gener og ulykken.

Således er det vores vurdering, at de supplerende udtalelser fra Retslægerådet ikke dokumenterer, at der er tale om årsagssammenhæng.

Det har derfor reelt ikke nogen betydning for ansøgningen om retshjælpsdækning, at vores kunde har fået medhold vedrørende forældelsesspørgsmålet, når der fortsat ikke er tale om bilag i sagen som dokumenterer, at du på vegne af vores kunde må forvente at føre den efterfølgende retssag med et positivt resultat jf. vilkårenes § 5, stk. 1.
...
Der er tale om en forsikringsbegivenhed
Det fremgår af side 355 i 1. udgave af Retshjælpsforsikringen af Michael S. Wiisbye, at dækningsmaksimum gælder for en forsikringsbegivenhed jf. vilkårenes § 8, stk. 2.

I denne sag har der været tale om en delforhandling af forældelsesspørgsmålet.

Det er vores vurdering, at denne delforhandling alene har været tiltænkt som et procesbesvarende skridt.

Såfremt retten vurderer, at sagen er forældet, så er der ikke grund til at tage stilling til årsagssammenhæng, som sagen også handler om.

At der nu er gennemført en delforhandling ændrer derfor ikke på, at der er tale om en forsikringsbegivenhed i retshjælpsforsikringens forstand, da forældelsesspørgsmålet reelt kunne blive behandlet sammen med tvisten omkring årsagssammenhæng.

Hertil bemærker Wiisbye på side 364 i ovennævnte fagbog, at det ikke er tilstrækkeligt, at to sager føres på forskelligt grundlag til at statuere, at der er tale om to forsikringsbegivenheder.
...
Da der er tale om én forsikringsbegivenhed, så kan vi desværre ikke tilbyde retshjælpsdækning til sagen vedrørende forældelse uanset, at den er vundet ved landsretten, da sagen også handler om årsagssammenhæng, som endnu ikke er blevet behandlet ved retten og som vi ikke har givet retshjælpsdækning til."

Klagerens advokat har i klageskema af 12/10 2014 med supplerende redegørelse af 16/10 2014 bl.a. gjort gældende:

"**PÅSTANDE:**
1: Indklagede tilpligtes at yde retshjælp til den af ... Landsret ved ankedom af 30. januar 2013 afgjorte sag mellem klager og [modparts selskab].
2: Indklagede tilpligtes at yde retshjælpsdækning til den verserende sag ved Retten ... mellem klager og [modparts selskab].

...
... Landsret var ikke uenig i, at generne var opstået kort tid efter uheldet, men fandt ikke, at klager burde indse på daværende tidspunkt, at der ville blive tale om varige og væsentlige helbredsmæssige følger med påvirkning af erhvervsevnen.

Det var således først i januar 2005, at sagen for alvor fik betydning for erhvervsevnen med arbejdsophør.

Kravet var derfor ikke forældet, og Retten ... dom blev ophævet, og sagen hjemvist, hvor den nu verserer.

Sagen har været forelagt en række gange for Retslægerådet.

Der henvises i øvrigt til de bilag, der er indgået i de to tidligere afgørelser, og jeg vedlægger derudover Retslægerådets seneste udtalelse af 21. marts 2014.

Forinden da havde jeg skrevet til Retslægerådets formand, jfr. vedlagte kopi af brev af 29. november 2013, med henblik på at indskærpe forskellen mellem Retslægerådets kompetencer og domstolenes, herunder at Retslægerådet ikke skulle tage stilling til de faktiske bevismæssige forhold om, hvornår generne opstod, men at det, når parterne stillede spørgsmål herom, skulle lægges til grund, at der var en tidsmæssig sammenhæng.

Retslægerådet havde ellers tidligere nægtet at svare på spørgsmål, hvor der var indlagt den forudsætning, at generne var opstået i umiddelbar forbindelse med uheldet.
...
Sådan som sagen står og med Retslægerådets tidligere svar i sagen, er der dog ikke nogen tvivl om, at årsagsvurderingen bygger på og afhænger af, om generne opstod i relevant tidsmæssig sammenhæng med uheldet eller først senere.

Det er derfor i den forbindelse ret væsentligt, at der har været en omfattende vidneforklaring for Retten ..., som også er gengivet i dombogen og i ... Landsrets dombog.

Det er også væsentligt, at Retten ..., som led i sine præmisser for forældelse, lægger til grund, at der er denne tidsmæssige sammenhæng.

Retslægerådet har tidligere, fordi man kun havde lagt vægt på egen læges journal, som ikke var ført ordentligt lagt til grund, at der ikke var en tidsmæssig sammenhæng.

Det er nu faktuelt afgjort af domstolene, hvorunder spørgsmålet henfører. Der er tidsmæssig sammenhæng.

Derfor, og fordi klager forud for hændelsen i sagen var fuldstændig rask, havde stor arbejdsidentitet og ikke (har været) ramt af andre sygdomme eller traumer - tværtimod er generne opstået i nær tidsmæssig sammenhæng - er der årsagssammenhæng.

Ad påstand 1:
Hvorom alting står, er der tale om to selvstændige sager.

Den første del af sagen omfattede delafgørelsen fra Retten ..., der blev afsluttet med ... Landsrets dom.

Denne sag udgjorde en selvstædig helhed, nemlig spørgsmålet om årsagssammenhæng og om forældelse.

Det er en separat afgørelse, der kan begrunde retshjælpsdækning, jfr. påstand 1, på samme måde som hvis modparten i sagen havde gjorde gældende, at der ikke er noget krav, allerede fordi at kravet var forældet.

Det kunne man få prøvet, og det skal der gives retshjælpsdækning til, da der foreligger en tvist, og da der er rimelig grund til at få prøvet afgørelsen.

Med ... Landsrets dom har klager fået medhold i denne tvist og skal derfor, jfr. også påstand 1 under nærværende sag, have medhold i retshjælpsdækning til den tidligere ved Retten ... og ved ... Landsrets dom afgjorte sag.

Klager har isoleret set haft nødvendighed i at gennemføre sagen på baggrund af modpartens indsigelser om forældelse og har haft rimelig grund al den stund, at klager har vundet sagen.

Ad påstand 2:
I relation til, at der er tale om en selvstændig sag bemærkes også, at ... Landsret har fastsat sagsomkostninger og ikke blot anført, at der skal tages stilling hertil i forbindelse med den senere afgørelse.

I relation til påstand 2 om at meddele retshjælpstilsagn til den nu verserende sag ved Retten ... vedrørende årsagssammenhæng og udmåling bemærkes, at i hvert fald på baggrund af sagens forløb er der en sådan rimelig grund til at fortsætte sagen på baggrund af ... Landsrets dom om hjemvisning, at der også bør gives retshjælpsdækning til den fortsatte sag, jfr. påstand 2.

Videre bemærkes, som tidligere nævnt, at Retslægerådets udtalelse om manglende årsagssammenhæng bygger på det faktuelle forkerte, at generne først opstod efter flere måneder.

De opstod med det samme, jfr. skadestuerapporten, og de forklaringer der er foretaget, navnlig for Retten ..., som tidligere nævnt, også er lagt til grund, altså at generne opstod akut.

Det medfører, at Retslægerådets udtalelse ikke har en bevismæssig betydning i sagen ved anvendelsen af forkert faktum og under alle omstændigheder i hvert fald modsætningsvist, at Retslægerådets udtalelser, der tidligere har afvist sagen på grund af manglende tidsmæssig sammenhæng, må forstås, at der er årsagssammenhæng, hvis der er en tidsmæssig sammenhæng. Arbejdsskadestyrelsens udtalelse er ved at blive indhentet.

Da den nu er fastslået, er der som minimum rimelig grund til den fortsatte proces, jfr. påstand 2, hvorfor der i det hele bør gives klager medhold i nærværende klagesag over indklagede, hvor klager har retshjælpsdækning."

Selskabet har i brev af 3/11 2014 til nævnet bl.a. anført:

"Vi har allerede første gang den 1. november 2007 afvist sagen med henvisning til, at det ikke er dokumenteret, at der er tale om årsagssammenhæng mellem vores kundes gener og ulykken og sikrede af den grund ikke skønnes at have rimelig grund til at føre sagen.

Efterfølgende har Ankenævnet for Forsikring ved kendelsen 73.034 givet Topdanmark medhold og bemærket, at med de af selskabet anførte begrundelser finder nævnet på det foreliggende grundlag ikke anledning til at kritisere, at selskabet har givet forhåndsdækning om retshjælpsdækning. I kendelsen 81.510 bemærkes det, at Retslægerådets udtalelse støtter ikke klagerens anbringende om årsagssammenhæng. I den forbindelse udtaler

ankenævnet, at der fortsat ikke er det fornødne grundlag for at føre proces og giver igen Topdanmark medhold.

Vi finder fortsat ikke, at sagen er rimelig at føre
Efter ankenævnets kendelser har Landsretten nu taget stilling til en delhovedforhandling vedrørende om sagen er forældet.

Den omstændighed, at landsretten nu har fundet, at sagen ikke er forældet ændrer ikke på, at Retslægerådet fortsat ikke finder, at der er årsagssammenhæng mellem de gener der gøres gældende og uheldet.

Når Retslægerådet finder frem til denne konklusion, så er det vores vurdering, at vores kunde ikke må forvente at få et positivt resultat ved den efterfølgende sag om årsagssammenhæng uanset eventuelle vidneudsagn, som advokaten vil gøre gældende, når retterne efter almindelig praksis lægger udtalelser fra Retslægerådet afgørende til grund ved deres afgørelser.

At Landsretten nu vurderer at sagen ikke er forældet har derfor efter vores opfattelse reelt ikke nogen betydning for ansøgningen om retshjælpsdækning, da der fortsat ikke i sagen er tale om lægelige bilag som dokumenterer, at der er tale om årsagssammenhæng mellem vores kundes gener og ulykken, hvilket udtalelserne fra Retslægerådet dokumenterer.
...
Der er tale om én forsikringsbegivenhed
Det fremgår af side 355 i 1. udgave af Retshjælpsforsikringen af Michael S. Wiisbye, at dækningsmaksimum gælder for en forsikringsbegivenhed jf. vilkårenes § 8, stk. 2.

I denne sag har der været tale om en delforhandling af forældelsesspørgsmålet og det er vores vurdering, at denne delforhandling alene har været tiltænkt som et procesbesvarende skridt. Hvis retten vurderer, at sagen er forældet, så er der ikke grund til at tage stilling til årsagssammenhæng, som sagen også handler om.

At der nu er gennemført en delforhandling ændrer derfor ikke på, at der er tale om én forsikringsbegivenhed i retshjælpsforsikringens forstand, da forældelsesspørgsmålet reelt kunne blive behandlet sammen med tvisten omkring årsagssammenhæng.

Hertil bemærker Wiisbye på side 364 i ovennævnte fagbog, at det ikke er tilstrækkeligt, at to sager føres på forskelligt grundlag til at statuere, at der er tale om to forsikrings-begivenheder.

At forældelsesspørgsmålet nu er blevet behandlet særskilt ændrer derfor ikke på, at sagerne har fælles oprindelse i form af uheldet og at sagerne støttes på samme faktiske kendsgerninger.

At spørgsmålet omkring forældelse er blevet behandlet af procesbesparende årsager medvirker derfor ikke til, at der er tale om to forsikringsbegivenheder i retshjælps-forsikringens forstand.

Hertil har det efter vores opfattelse ingen betydning, at Landsretten har taget stilling til salær i deres omkostningsafgørelse, hvilket advokaten ellers bemærker i sin supplerende redegørelse til ankenævnet, da der samlet er tale om en sag med fælles oprindelse og dermed én forsikringsbegivenhed i retshjælpsforsikringens forstand.

Ankenævnet har tidligere taget stilling
Vi har vedlagt en kopi af kendelsen 31.626. I sagen fandt ankenævnet, at der var tale om én forsikringsbegivenhed på trods af, at der var søgt om retshjælpsdækning til to sager, som blev ført på forskellige retsgrundlag."

I brev af 11/11 2014 fra klagerens advokat til nævnet hedder det bl.a.:

"Det er korrekt, at sagen ved Retten ... blev anlagt med krav om anerkendelse af årsagssammenhæng, henholdsvis betaling, men sagsøgte gjorde gældende, at kravet blandt andet var forældet.

Dette spørgsmål om årsagssammenhæng, der blev 'kogt ned' til spørgsmålet om, hvorvidt der var tidsmæssig sammenhæng samt spørgsmålet om forældelse, blev udskilt til særskilt afgørelse.
...
Det var derfor ikke berettiget, som Topdanmark Forsikring hævder, at anskue tvisten for ... Landsret som et spørgsmål om årsagssammenhæng, og det er allerede derfor ikke berettiget at afvist retshjælpsdækning under henvisning til årsagssammenhæng, når tvisten alene angik forældelse.

Sagen ved Retten ... og ... Landsret, som tidligere afgjort, er derfor en tvist i sig selv, der drejede sig om forældelse.

Sagens udfald ved ... Landsret, hvor min klient fik medhold, viser, at det var rimeligt at føre sagen, og der skal derfor til denne sag gives retshjælpsdækning.

Den anden del af sagen drejer sig om, hvorvidt der er grundlag for retshjælpsdækning til den nu verserende sag ved Retten ... om udmåling.
...
Som sagen imidlertid er forelagt, jfr. Retslægerådets udtalelse og Arbejdsskadestyrelsens udtalelse, afhænger årsagsvurderingen af, om min klient har klaget over generne straks efter uheldet (tidsmæssig sammenhæng).

Retslægerådet har tidligere afvist årsagssammenhæng, fordi Retslægerådet lagde til grund, som et faktum, at klagerne først opstod efter adskillige måneder.

Dette faktum, der er af ren bevismæssig karakter, og derfor tilkommer domstolene, kan ikke efter bevisførelsen opretholdes.

Der har været klager straks, hvilket både fremgår af skadejournalen, hvor det af årsagen til henvendelsen fremgår, smerter i lænderyggen, ligesom der under retssagen blev afgivet forklaring fra et stort antal personer, på hvilken baggrund det utvivlsomt må lægges til grund, at der har været strakssymptomer, og at generne har stået på lige siden.
...
Jeg gør derfor også gældende, at der i hvert fald er rimelig grund til at føre en sag om årsagssammenhæng, i hvert fald når spørgsmålet om årsagssammenhæng er koncentreret ned til et spørgsmål om, hvorvidt der var en relevant tidsmæssig sammenhæng mellem uheldet og genernes opståen, hvilket, som nævnt, er tilfældet.
...
Subsidiært gøres det gældende, at der må gives retshjælpsdækning til den afgjorte sag ved Retten ... og ... Landsret om forældelse, og så må der gives afslag på retshjælpsdækning, hvis ankenævnet mod forventning ikke skulle finde, at der på det foreliggende grundlag er

rimeligt at føre en sag om årsagssammenhæng, til trods for vidneudsagnene om tidsmæssig sammenhæng og Retten ... dom med konklusion om samme."

Selskabet fastholdt sin vurdering i sagen i brev af 18/11 2014 til nævnet.

Arbejdsskadestyrelsen fremkom den 20/11 2014 med en udtalelse, hvor klagerens varig mén blev fastsat til 8 % og erhvervsevnetabet til 65 %, idet det bl.a. fremgår:

"Spørgetema:

Vi har ved denne udtalelse taget udgangspunkt i det primære spørgetema som beskrevet i anmodningen af 22. april 2014, hvorefter vi ved vurderingen af årsagssammenhæng er blevet bedt om, at lægge til grund, at skadelidtes smertegener fra ryg/hofte opstod i umiddelbar tidsmæssige sammenhæng med uheldet.

Generelt bemærkes, at vi ved lignende sager om tvivl om årsagssammenhæng grundet manglende tidstro oplysninger om strakssymptomer typisk vil komme frem til at bevisbyrden for at de senere tilkomne gener kan tilskrives ulykken således ikke vil være løftet, og at klagerne således generelt sagt må siges, at have anden oprindelse end den anmeldte skade."

I brev af 25/11 2014 til nævnet anførte klagerens advokat bl.a.:

"Som redegjort for i tidligere indlæg har retten ... i sin dom vedrørende forældelse fastslået, at generne opstod i relevant tidsmæssig sammenhæng med uheldet, og på denne baggrund fandt retten også, at forældelse begyndte at løbe, således at forældelse var indtrådt.
...
Også landsrettens dom forudsætter således strakssymptomer.

Strakssymptomer følger endvidere af sagens materiale - udover skadestueanmeldelsen, hvor der under årsag til henvendelsen fremgår blandt andet 'lændesmerter', er der også mange vidner, herunder to kolleger, der for byretten og landsretten har afgivet meget præcise forklaringer om dette.

Der er i hvert fald med Arbejdsskadestyrelsens udtalelse, der fastslår, at der er et markant tab - 8 % varigt men og 65 % erhvervsevnetab under forudsætning af tidsmæssig sammenhæng - en sådan sammenhæng, at det må lægges til grund, eller i hvert fald at der er en rimelig mulighed for, at det vil blive lagt til grund, jfr. hidtidige retsafgørelser, at der er rimelig grund til at føre sagen, hvorfor der skal meddeles retshjælpsdækning."

I selskabets brev af 4/12 2014 til nævnet hedder det bl.a.:

"**Arbejdsskadestyrelsen har ikke taget stilling til årsagssammenhæng**
Efter gennemgang af den fremsendte udtalelse fra Arbejdsskadestyrelsen kan vi se, at Arbejdsskadestyrelsen er blevet bedt om at lægge til grund, at vores kundes smertegener fra ryg/hofte opstod i umiddelbar tidsmæssig sammenhæng med uheldet.

Således har Arbejdsskadestyrelsen på ingen måde taget stilling til årsagssammenhæng, som denne sag reelt drejer sig om og det er vores vurdering, at den indhentede udtalelse af den grund ikke har nogen betydning for ansøgningen om retshjælpsdækning.

I den forbindelse skal vi bemærke, at Retslægerådets udtalelse vægter tungere end Arbejdsskadestyrelsen. Som eksempel på dette kan nævnes kendelsen 76.253, som er vedlagt dette brev.
...
Efter gennemgang af Landsrettens dom, så kan vi se, at Landsretten ikke finder grundlag for at fastslå, at der på noget tidspunkt før den 13. januar 2014 har foreligget omstændigheder der gjorde, at vores kunde vidste eller burde vide, at hendes tilstand ikke ville blive bedre men i stedet i den efterfølgende periode ville medføre yderligere sygefravær og til sidst permanent sygemelding.

Det er vores vurdering, at denne omstændighed alene peger på, at Landsretten har vurderet, vores kundes smertegener fra ryg/hofte ikke opstod i umiddelbar tidsmæssig sammenhæng med uheldet, da det først er et år efter ulykken, at vores kunde bliver bekendt med og/eller konstaterer de gener, som kunden nu ønsker at gøre gældende ved retssagen vedrørende årsagssammenhæng.

Når landsretten har afgjort, at det først er et år efter ulykken, at kunden bliver bekendt med generne, så taler denne omstændighed efter vores opfattelse ikke i vores kundes favør jf. vilkårene for retshjælpsforsikringens § 5, stk. 1.

Hertil har Retslægerådet i sagen i det hele vurderet, at der ikke er tale om årsagssammenhæng. Vi skal i den forbindelse bemærke, at retten efter almindelig praksis lægger Retslægerådets vurderinger afgørelsen til grund ved deres afgørelser, hvilket taler for, at sagen fortsat ikke er rimelig at føre.

Som eksempel på dette kan nævnes dommene FED2002.2740Ø og FED2004.2333V, som er vedlagt dette brev.
...
Da det er vores kunde som skal løfte bevisbyrden for årsagssammenhæng og vi ikke finder, at der er bilag i sagen som støtter vores kundes påstand, så fastholder vi i det hele vores tidligere afgørelse i sagen og finder, at sagen kan forelægges nævnet på det foreliggende grundlag."

Klagerens advokat har i brev af 15/12 2014 til nævnet yderligere bl.a. anført:

"I en sag, hvor der er sket udskillelse af spørgsmålet om forældelse, er det derfor dette spørgsmål om, hvorvidt det er rimeligt at føre en sag herom, der er afgørende for, om der skal meddeles retshjælpstilsagn eller ikke.

Der skal principielt ikke indgå andre aspekter i vurderingen.
...
For så vidt angår årsagssammenhæng har det, jfr. også Retslægerådets udtalelser samt Arbejdsskadestyrelsens udtalelser, afgørende betydning, hvorvidt generne opstod i tidsmæssig sammenhæng med uheldet eller først langt senere.
...
Spørgsmålet om rimelig grund til at føre sagen handler derfor i høj grad om, hvorvidt der kan sandsynliggøres eller ikke sandsynliggøres en tidsmæssig relevant sammenhæng.

Vi har den fordel i dag, at vi allerede kender bevisførelsen, fordi den har været ført for Retten ... og ... Landsret tidligere.

Vi har dokumenteret udtalelserne fra vidnerne, der beviser, at der var strakssymptomer.

Vi kender også rettens vurdering heraf, fordi Retten ... udtrykkeligt lagde til grund, at der var strakssymptomer, og derfor fandt, at kravet var forældet.

Det er ikke korrekt, som indklagede skriver den 4. december 2014, at ... Landsret ændrede dette synspunkt. Tværtimod.

... Landsret har ikke været uenig i, at der var strakssymptomer, men fandt ikke at klager 9 på daværende tidspunkt måtte have indset, at disse symptomer ville fortsætte og medføre varige følger.
...
Trods strakssymptomer var fremadrettet forældelse suspenderet på grund af, at [klageren] ikke på daværende tidspunkt burde have indset, at der var tale om en tilstand, der ville vare ved og medføre varige følger.

Der er derfor grund til at meddele retshjælpstilsagn også til den verserende sag ved Retten ...

Det understreges af, at der ikke er tale om en uenighed af medicinsk karakter mellem Retslægerådet og Arbejdsskadestyrelsen, men blot at der lægges et andet faktum til grund.

Faktum er, som nævnt, et forhold som domstolene alene fastlægger.

Der henvises herom også til ... Landsrets dom af 26. november 2014 (vedlægges), der fastslår, at spørgsmålet om, hvornår generne opstod, er et faktuelt bevismæssigt spørgsmål, der henhører under domstolenes kompetence."

I selskabets brev af 7/1 2015 til nævnet hedder det bl.a.:

"**Retslægerådet har modtaget dommen**
Det fremgår bl.a. af advokatens henvendelse, at det fortsat er hans vurdering, at vidneudsagn i sagen er afgørende for vurdering af årsagssammenhæng, hvilket bl.a. støttes af vidneudsagn i den nu afsluttede sag vedrørende forældelse.

Vi skal bemærke, at Retslægerådet i forbindelse med besvarelse af supplerende spørgsmål er blevet bekendt med alle vidneudsagnene i sagen, da udskrift fra domsbogen fra retten ... er vedlagt spørgetemaet.

Retslægerådet har således bl.a. til forskel for den indsendte dom fra advokaten fra ... Landsret fra den 26. november 2014 direkte taget stilling til både det lægelige samt vidneudsagnene i sagen.

Retslægerådet mener fortsat, at der ikke er årsagssammenhæng
Efter gennemgang af Retslægerådets besvarelse af spørgsmål 21 kan vi se, at Retslægerådet svarer bekræftende til, at sagsøger har udviklet kronisk smertetilstand. Dog bemærker Retslægerådet, at der ikke er nogen kendt specifik årsag til smerterne.

Hertil konkluderer retslægerådet i deres besvarelse af spørgsmål 26, at det er Retslægerådets opfattelse, at smerter indenfor de første dage efter ulykken er en nødvendighed, men ikke en tilstrækkelig forudsætning for, at ulykken er årsag til sagsøgers smertetilstand.

Retslægerådets konklusioner taler derfor for, at selvom retten ved prøvelse af spørgsmålet om årsagssammenhæng konkret i denne sag finder, at der er strakssymptomer, ikke alene af den grund kan forventes at finde frem til, at der er tale om årsagssammenhæng.

Da det normalt må forventes, at retten lægger Retslægerådets udtalelser afgørende til grund, så finder vi fortsat ikke, at sagen er rimelig at føre, særligt da Retslægerådet konkret i denne sag er blevet bekendt med alle vidneudsagn ved deres vurdering om årsagssammenhæng og på trods af disse fastholder manglende årsagssammenhæng.

Landsrettens afgørelse dokumenterer ikke årsagssammenhæng
Hertil finder vi fortsat ikke, at dommen fra Landsretten dokumenterer, at vores kundes gener, som der nu ønskes at blive gjort gældende ved en efterfølgende delhovedforhandling, er opstået i umiddelbar tidsmæssig sammenhæng med uheldet.

Således konkluderer Landsretten alene, at der ikke er grundlag for at fastslå, at der på noget tidspunkt før den 13. januar 2004 har foreligget omstændigheder, der gjorde, at hun vidste eller burde vide, at hendes tilstand ikke ville blive bedre men i stedet ville medføre yderligere sygefravær og til sidst permanent sygemelding og ikke, at der er tale om årsagssammenhæng mellem vores kundes gener i dag og uheldet.

Ankenævnet for Forsikring har allerede taget stilling
Endelig finder vi ikke, at der kommet nye væsentlige oplysninger i sagen siden Ankenævnet sidst vurderede sagen ved kendelsen 81.510.

Ved kendelsen fandt Ankenævnet, at Retslægerådets udtalelse ikke støtter klagerens anbringender om årsagssammenhæng, idet rådet ved kendelsen har lagt vægt på, at der først sent blev søgt læge.

Således har Ankenævnet allerede ved kendelsen 81.510 enstemmigt fundet frem til, at vidneførelse konkret i denne sag ikke i sig selv kan føre til, at der er det fornødne grundlag for at føre proces."

I forsikringsbetingelserne fremgår det bl.a.:

"**2 Hvilke tvister er dækket af forsikringen**
1 Forsikringen dækker tvister, som er opstået i privatlivet, og som efter deres art vil kunne behandles af en domstol efter retsplejelovens regler om civile sager. Forsikringen dækker også tvister af denne art, som efter parternes aftale i stedet behandles ved voldgift.
2 Ved tvister forstås konkrete aktuelle konflikter, som med rimelighed kan danne grundlag for et civilretligt søgsmål.
3 Selskabet skal - på det foreliggende grundlag - afgive udtalelse om, hvorvidt tvisten er dækket af forsikringen eller ikke. Selskabet har både ret og pligt til at give udtryk for tvivl om sagens rimelighed. Dækningstilsagn er begrænset til omkostninger, der står i et rimeligt forhold til sagens genstand.
...
5 Hvilke omkostninger er ikke dækket af forsikringen

15. 86825

1 Omkostninger, som ikke er afholdt med rimelig grund, fx fordi sikrede ikke skønnes at have rimelig grund til at føre sagen, eller fordi disse ikke står i rimeligt forhold til sagens genstand."

Nævnet udtaler

Klageren har overfor nævnet gjort gældende, at selskabet skal yde retshjælpsdækning til retssagen mod ansvarsforsikringsselskabet. Retssagen vedrører, om hun ved færdselsuheldet den 10/11 2003 pådrog sig varig personskade, som modparten skal yde erstatning for.

Spørgsmålet om retshjælpsdækning har tidligere været forelagt nævnet, som i sagerne 73034 og 81510 gav selskabet medhold i, at der ikke var et rimeligt grundlag for sagens førelse. I sag 81510 lagde nævnet bl.a. vægt på, at Retslægerådets vurdering af sagen ikke understøttede klagerens opfattelse af, at der var årsagssammenhæng mellem færdselsuheldet og de oplyste gener.

Under retssagen har modparten udover manglende årsagssammenhæng gjort gældende, at klagerens eventuelle krav er forældet. Forældelsesspørgsmålet er derfor blevet udskilt til særskilt behandling. Ved byrettens deldom fandtes klagerens krav forældet, mens landsretten ved dom af 30/1 2013 nåede frem til det modsatte resultat og derfor hjemviste sagen til byretten til videre behandling af spørgsmålet om årsagssammenhæng.

Klageren har gjort gældende, at det på baggrund af landsretsdommen er godtgjort, at der er rimelig grund til at føre sagen både for så vidt angår forældelse og årsagssammenhæng, idet det anføres, at dommen lægger til grund, at der er tidsmæssig sammenhæng mellem færdselsuheldet og de opståede gener.

Det er nævnet opfattelse, at der i relation til sagens spørgsmål om forældelse og årsagssammenhæng er tale om én forsikringsbegivenhed i henhold til retshjælpsforsikringen, idet sagen udspringer af de samme faktiske og retlige forhold.

16. 86825

Den omstændighed, at et delspørgsmål om forældelse udskilles til særskilt behandling medfører ikke, at denne del af sagen kan betragtes som en selvstændig tvist med et selvstændigt dækningsmaksimum mv.

Efter en gennemgang af sagen finder nævnet, at klageren ikke har godtgjort, at der er rimelig grund til sagens førelse, hvorfor nævnet ikke kan pålægge selskabet at yde retshjælpsdækning til hverken spørgsmålet om forældelse eller spørgsmålet om årsagssammenhæng.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på Retslægerådets udtalelser, hvori det fastholdes, at der ikke er fundet medicinsk årsagssammenhæng mellem færdselsuheldet den 10/11 2003 og klagerens gener.

Det af klageren anførte om landsrettens dom vedrørende forældelse kan efter nævnets opfattelse ikke føre til et andet resultat.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Marianne Højgaard Pedersen
formand